

Deklaracja na rzecz edukacji przyszłości

Wstęp

Tym, którym leży na sercu dobro polskiej szkoły, proponuję podjęcie wspólnej pracy w ramach **deklaracji na rzecz edukacji przyszłości**. Wszystkie działania, które realizuje Rząd RP i Ministerstwo Edukacji Narodowej, służą podniesieniu jakości polskiej oświaty i są spełnieniem oczekiwań społeczeństwa.

Założenia realizowanej od 3 lat reformy edukacji były szeroko konsultowane z rodzicami, nauczycielami, dyrektorami szkół i placówek oświatowych oraz z samorządami. Na system edukacji patrzymy całościowo, przez pryzmat potrzeb i oczekiwań ucznia, rodzica i nauczyciela. Zwiększyliśmy nakłady na różne działania edukacyjne o ok. 10 mld zł. Zmniejszamy również ubóstwo wśród dzieci i młodzieży, upowszechniamy wychowanie przedszkolne. Dostosowujemy kształcenie i doskonalenie nauczycieli do wyzwań współczesnej szkoły. Rozpoczęliśmy też proces stopniowego podnoszenia wynagrodzeń nauczycieli.

W ramach systemowych działań:

- ✓ **Odpowiedzieliśmy na apel rodziców**, aby sami mogli podejmować decyzję, czy ich dziecko rozpocznie naukę w pierwszej klasie szkoły podstawowej w wieku 6 czy 7 lat.
- ✓ W ramach programu „**Dobry Start**” wyprawkę szkolną otrzymało 4,5 mln uczniów, a z budżetu państwa wypłacono na ten cel **1,44 mld zł**.
- ✓ **Darmowe podręczniki** – podręczniki i ćwiczenia dostają w szkole wszyscy uczniowie szkoły podstawowej i klas gimnazjalnych. Kupuje je szkoła

ze środków przekazanych przez MEN (środki przeznaczone na ten cel w 2018 r. to 404 mln, 2019 r. – 286 mln zł).

- ✓ Rozpoczynamy program „**Posiłek w szkole i w domu**” – odbudowujemy szkolne stołówki i jadalnie (**200 mln złotych**).
- ✓ **Ratujemy małe szkoły** – sprzeciwiamy się likwidacji małych, wiejskich szkół, które są centrum życia kulturalnego lokalnej społeczności. Zwiększyliśmy subwencję dla małych szkół od 2018 r. o 11 proc. – to dodatkowa kwota ok. 1 164 zł na ucznia.
- ✓ **Wzmocniliśmy rolę kuratora oświaty** – ma on prawo weta w sprawie likwidacji publicznych szkół prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego, opiniuje arkusze organizacji pracy szkół i przeszkoli.
- ✓ **Podnosimy wydatki na oświatę** – w latach 2016-2019 subwencja oświatowa wzrosła o **4,4 mld zł**.
- ✓ **Objęliśmy subwencją oświatową dzieci 6-letnie** – samorzady otrzymały dodatkowo na ten cel **1,4 mld zł** w 2017 r. oraz **1,6 mld** w 2018 r.
- ✓ **Odbudowujemy kształcenie zawodowe** – dostosowujemy system kształcenia zawodowego do potrzeb nowoczesnej gospodarki.
- ✓ **Przywracamy prestiż liceom ogólnokształcącym** – nowe 4-letnie liceum, które zacznie funkcjonować od 1 września 2019 r., będzie szkołą przygotowującą młodzież do wyzwań współczesnego świata.
- ✓ **Realizujemy Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa** – to wsparcie finansowe na zakup książek do bibliotek szkolnych i bibliotek pedagogicznych (**150 mln zł**). W szkołach wprowadziliśmy czytanie na głos fragmentów lektur.
- ✓ Wprowadzamy szerokopasmowy internet w każdej szkole w ramach **Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej** - **1,3 mld zł** w perspektywie 10 lat.
- ✓ W ramach programu „**Aktywna Tablica**” wprowadzamy nowoczesne tablice multimedialne (**279 mln zł**), by zajęcia w szkole były ciekawsze.
- ✓ **Nowa podstawa programowa z informatyki** zakłada naukę programowania od najmłodszych lat. Poprawiliśmy **bezpieczeństwo uczniów w sieci**.
- ✓ **Odchudzamy tornistry uczniów**, tworząc bezpłatne e-materiały i e-zasoby za ok. **300 mln zł**.

- ✓ **Wzmocniliśmy efektywność kształcenia w zakresie języków obcych nowożytnych** przez stworzenie systemu dającego szansę uczniom na nieprzerwaną i systematyczną naukę języka obcego, naukę drugiego języka obcego, jak również możliwość kształcenia dwujęzycznego.
- ✓ **Doposadzamy pracownie do przedmiotów przyrodniczych** (biologia, chemia, geografia i fizyka) – na ten cel przeznaczono **ok. 320 mln zł** w ciągu 4 lat. W 2018 r. trafiło do samorządów **66,4 mln zł** dla 1927 szkół podstawowych.
- ✓ **Zadbaliśmy o uczniów z niepełnosprawnościami** – przygotowaliśmy elastyczne rozwiązania, które zapewniają organizację kształcenia tych uczniów zgodnie z ich potrzebami i sprzyjają edukacji włączającej.
- ✓ **Wzmocniliśmy rolę rodziców w szkole** – zwiększyliśmy ich rolę w funkcjonowaniu szkoły. Rada rodziców ma wpływ m.in. na program wychowawczo-profilaktyczny szkoły, opiniuje program i harmonogram poprawy efektywności kształcenia lub wychowania szkoły, opiniuje projekt planu finansowego składanego przez dyrektora szkoły.
- ✓ **Wprowadziliśmy program „Rodzina 500 plus”** – systemowe wsparcie polskich rodzin.

I.

Podwyżki dla nauczycieli

Nauczyciele są grupą zawodową, która wykonuje pracę o szczególnym znaczeniu, dlatego wszelkie regulacje płacowe dla tej grupy powinny być odpowiednie do rangi wykonywanego zawodu. Podzielamy opinię, że obecny system wynagradzania wymaga zmiany. Dlatego należy wprowadzić **nowe rozwiązania – jednoznaczne, zrozumiałe i sprawiedliwe.**

Należy jednak zauważyć, że po raz pierwszy od 2012 r., w roku 2017, dokonano waloryzacji płac nauczycielskich. Od kwietnia 2018 r. rozpoczęto sukcesywne wdrażanie rządowego planu podwyższenia wynagrodzeń nauczycieli o **16,1 proc.** (do września 2019 r.). W budżecie państwa zostały zagwarantowane środki

na waloryzację wynagrodzeń nauczycieli w wysokości 418 mln zł oraz dodatkowe środki na sfinansowanie podwyżki wynagrodzeń. W 2018 r. było to **ok. 1,2 mld zł**. W ustawie budżetowej na 2019 r. na podwyższenie płac nauczycielskich od 1 stycznia zagwarantowano **ok. 2,8 mld zł**. Dodatkowo zapewniliśmy wsparcie finansowe o **ok. 1 mld zł na podwyżki pensji nauczycieli**. Ponadto pracujemy nad rozwiązaniami **stałego wzrostu wynagrodzeń od 2020 r.**

II.

Rozmowy z reprezentatywnymi związkami zawodowymi

W związku z realizowaniem podwyżek wynagrodzeń nauczycieli w 2019 r. Minister Edukacji Narodowej, zgodnie z ustawowym wymogiem, przygotowała projekt rozporządzenia, w którym zostały określone wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego będącego częścią płacy nauczycielskiej. **28 grudnia 2018 r. projekt rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie w sprawie minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, ogólnych warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagrodzenia za pracę w dniu wolnym od pracy został przekazany do uzgodnień międzyresortowych i konsultacji społecznych.**

W ramach konsultacji odbyły się rozmowy Ministra Edukacji Narodowej z przedstawicielami reprezentatywnych związków zawodowych zrzeszających nauczycieli. Dyskusja dotyczyła projektu rozporządzenia oraz wynagrodzenia nauczycieli w szerszym kontekście – wysokości podwyżki, systemu wynagradzania, wysokości i zakresu uprawnień do dodatków do wynagrodzenia zasadniczego. Rozmowy toczyły się na spotkaniach 7, 10, 22 i 31 stycznia 2019 r.

Strona związkowa przedstawiła postulaty płacowe oraz uwagi odnoszące się do innych składników wynagrodzenia, a także do systemu wynagradzania, podkreślając, że kwestia skali podwyżki wynagrodzeń nauczycieli w 2019 r. to priorytet.

Minister Edukacji Narodowej zaprezentowała uzasadnienie do rozwiązań przyjętych w projekcie rozporządzenia oraz nowe propozycje wzmacniające płace nauczycielskie.

III.

Stanowisko Ministra Edukacji Narodowej

1. Minister dostrzega potrzebę weryfikacji przepisów dotyczących dodatków do wynagrodzenia zasadniczego, aby mogły być one wypłacane adekwatnie do warunków wykonywanej pracy. W szczególności dotyczy to dodatku za wychowawstwo i dodatku za warunki pracy.
2. Minister, monitorując funkcjonowanie przepisu art. 42 ust. 2 pkt. 2 ustawy – Karta Nauczyciela, zauważa potrzebę wzmocnienia finansowania wynagrodzeń nauczycieli za realizację zajęć rozwijających zainteresowania uczniów.
3. Organ prowadzący szkołę, będący jednostką samorządu terytorialnego, zgodnie z przepisami ustawy – Karta Nauczyciela ma istotny wpływ na kształtowanie wynagrodzeń nauczycieli na swoim terenie. Ustala wysokość części dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz posiada kompetencję do zwiększania minimalnych kwot określonych w ustawie i rozporządzeniu. Minister podziela opinię strony związkowej o potrzebie wzmocnienia udziału czynnika społecznego w stanowieniu przepisów prawa miejscowego w zakresie regulacji dotyczących istotnych składników wynagrodzenia nauczycieli.
4. Minister, doceniając rolę młodych nauczycieli w procesie rozwoju szkoły, pragnie zachęcić do rozpoczęcia pracy w szkole najlepszych absolwentów zainteresowanych rozwojem w zawodzie nauczyciela. W tym celu uważa za konieczne wprowadzenie mechanizmów motywujących do podjęcia pracy w jednostkach systemu oświaty.

5. W odpowiedzi na wyzwania związane z podnoszeniem jakości warunków rozwoju uczniów w szkole Minister zauważa potrzebę wzmocnienia mechanizmów motywujących nauczycieli do rozwoju zawodowego.
6. Wobec długiego okresu zamrożenia płac nauczycielskich na poziomie ustalonym we wrześniu 2012 r. Minister podziela opinię o potrzebie szybkiego tempa podwyższenia wynagrodzeń tej grupy zawodowej.
7. Minister podziela opinię środowisk oświatowych, w tym nauczycielskich związków zawodowych, że obecny system wynagradzania nauczycieli wymaga pilnej zmiany. Powinien być czytelnym mechanizmem motywującym najlepszych nauczycieli do pracy w szkole.

IV.

Zobowiązania Ministra Edukacji Narodowej

1. Minister rozpoczęła prace legislacyjne w zakresie nowelizacji ustawy – Karta Nauczyciela w celu ustanowienia i wdrożenia następujących regulacji:
 - Rozszerzenie uprawnienia do dodatku za wyróżniającą pracę na nauczycieli kontraktowych oraz mianowanych. Dodatek za wyróżniającą pracę będzie wynosił dla nauczyciela kontraktowego 200 zł, dla nauczyciela mianowanego 400 zł. Dodatek nie będzie uwzględniany przy obliczaniu kwot wydatkowanych na średnie wynagrodzenia nauczycieli. Nauczyciel dyplomowany otrzyma taki dodatek w wysokości 500 zł.
 - Wprowadzenie nowego świadczenia dla nauczycieli stażystów „na start”. Nauczyciel stażysta otrzyma dwukrotnie w okresie stażu na stopień nauczyciela kontraktowego świadczenie w wysokości 1 tys. zł. Świadczenie będzie wypłacane w pierwszym

oraz drugim roku stażu. Świadczenie nie będzie uwzględniane przy obliczaniu kwot wydatkowanych na średnie wynagrodzenia nauczycieli.

- Przywrócenie obowiązku corocznego uchwalania przez organy prowadzące szkoły, będące jednostkami samorządu terytorialnego, regulaminów wynagradzania nauczycieli oraz ich uzgadniania z nauczycielskimi związkami zawodowymi.

Ponadto w ramach prac nad zmianą ustawy – Karta Nauczyciela będą analizowane kwestie dotyczące minimalnych stawek i zakresu uprawnień do dodatków do wynagrodzenia zasadniczego, w szczególności dodatku za wychowawstwo i za warunki pracy.

Planowane zmiany systemu wynagradzania nauczycieli będą odzwierciedlały trud i odpowiedzialność wychowawców oddziałów szkolnych i przedszkolnych w kształtowaniu warunków rozwoju powierzonych im uczniów. W związku z istotną rolą wychowawczą szkoły konieczne jest ustalenie jednej dla wszystkich nauczycieli, którym powierzono wychowawstwo, minimalnej stawki dodatku za pełnienie tej funkcji.

Minister rozpoczęła prace nad projektem zmiany rozporządzenia w sprawie ramowych planów nauczania. Założeniem Ministra jest to, aby od 1 września 2019 r. zwiększyć w nich liczbę godzin do dyspozycji dyrektora szkoły w celu wzmocnienia finansowania zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia uczniów. Liczba godzin do dyspozycji dyrektora szkoły zostanie zwiększona:

- w szkole podstawowej na pierwszym etapie kształcenia (klasy I-III) o 1 godzinę,
- w szkole podstawowej na drugim etapie kształcenia (klasy IV-VIII) o 1 godzinę,
- w liceum ogólnokształcącym o 1 godzinę.

Minister Edukacji Narodowej poinformowała o decyzji przyspieszenia kolejnej transzy podwyżki płac nauczycielskich. Od 1 września 2019 r., a nie od stycznia 2020 r. wynagrodzenie nauczycieli będzie wyższe o 16,1 proc. w stosunku do obowiązującego do 31 marca 2018 r. W związku z tą decyzją, od 1 września 2019 r. wynagrodzenie zasadnicze nauczyciela stażysty wzrośnie o 371 zł, nauczyciela kontraktowego o 381 zł, nauczyciela mianowanego o 432 zł, nauczyciela dyplomowanego o 508 zł, w stosunku do obowiązującego 31 marca 2018 r.

2. W związku z planowanym podwyższeniem płac nauczycielskich od 1 września 2019 r. zostanie znowelizowane rozporządzenie *w sprawie minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, ogólnych warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagrodzenia za pracę w dniu wolnym od pracy* w zakresie płacy zasadniczej. Jednocześnie w ramach powyższej nowelizacji zostanie doprecyzowany przepis dotyczący dodatku za wychowawstwo poprzez jednoznaczne uprawnienie do tego dodatku nauczycieli, którym powierzono opiekę nad oddziałem przedszkolnym.
3. Minister zleciła Instytutowi Badań Edukacyjnych przeprowadzenie szczegółowej analizy dotychczasowego systemu wynagradzania nauczycieli oraz opracowanie propozycji kierunków jego zmiany. W analizie dotychczasowego systemu wynagradzania należy uwzględnić w szczególności kwestie średniego wynagrodzenia nauczycieli, rozliczania średnich wynagrodzeń oraz wysokości i warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia.

V.

Harmonogram

- **do 30 kwietnia 2019 r.** – prace rządowe nad nowelizacją ustawy – Karta Nauczyciela,
- **do 30 czerwca 2019 r.** – prace parlamentarne nad nowelizacją ustawy i podpisanie jej przez Prezydenta RP,
- **do 30 czerwca 2019 r.** – przedstawienie przez Instytut Badań Edukacyjnych wyników analizy funkcjonowania obowiązującego systemu wynagrodzeń nauczycieli,
- **do 20 sierpnia 2019 r.** – przedstawienie przez MEN trwałych rozwiązań w zakresie systemu wynagrodzeń nauczycieli,
- **od 1 września 2019 r.** – kolejna w bieżącym roku podwyżka wynagrodzeń nauczycieli,
- **1 września 2019 r.** – wejście w życie nowych rozwiązań w ustawie – Karta Nauczyciela oraz nowelizacji rozporządzeń wzmacniających wynagrodzenie nauczycieli (od 2020 dodatki za wyróżniającą pracę).

Podsumowanie

Wiosną część uczniów przystąpi do egzaminów gimnazjalnych, ósmoklasisty, zawodowych, maturalnych. To ważny czas nie tylko dla dzieci, ale również dla ich rodziców, opiekunów i nauczycieli. Wierzymy, że egzaminy w tym roku szkolnym przebiegną w przyjaznej i spokojnej atmosferze, która umożliwi uczniom osiągnięcie jak najlepszych wyników.

W tym roku do oddzielnej rekrutacji do szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych przystąpią absolwenci szkół podstawowych oraz uczniowie ostatnich klas oddziałów gimnazjalnych. Szkoły zapewnią miejsce wszystkim absolwentom. Są na to przygotowane. Czekają na nich miejsca w szkołach branżowych, technikach oraz liceach ogólnokształcących. Egzamin maturalny z kolei umożliwi im realizowanie rozwoju zawodowego i naukowego, np. na studiach wyższych.

Powyższe zobowiązania i wyzwania, przed jakimi stoi polski system oświaty, wymagają wspólnego wysiłku i współpracy. Efektywna realizacja tych założeń może się dokonać tylko przy czynnym współudziale i zaangażowaniu wszystkich podmiotów odpowiedzialnych za edukację: samorządu, dyrektorów i nauczycieli szkół i placówek oświatowych, reprezentatywnych związków zawodowych, opinii publicznej, wreszcie rodziców i uczniów.

Zapraszam wszystkich Państwa do przyjęcia **deklaracji na rzecz edukacji przyszłości** oraz współpracy przy jej realizowaniu.

Anna Zalewska

Minister Edukacji Narodowej